

Nr 75.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående stat för luftfartsfonden för budgetåret 1942/43; given Stockholms slott den 13 februari 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 februari 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och finansdepartementen anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet ANDERSSON:

I 1942 års statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bli riksdagen förelagd, för Luftfartsfonden å driftbudgeten för budgetåret 1942/43 beräkna ett underskott av 1,152,500 kronor.

Det i statsverkspropositionen framlagda förslaget till stat för luftfartsfonden hade följande utseende:

Beräknat förslag till
stat för luftfartsfonden för budgetåret 1942/43.

<i>Inkomster</i>	Kronor.	<i>Utgifter</i>	Kronor.
1. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och områden	10,000	1. Underhåll och drift av luftfartsleder, <i>förslagsvis</i>	260,000
2. Diverse inkomster	5,000	2. Förvaltningen av Bulltofta flygplats, <i>förslagsvis</i>	113,600
3. Inkomster av Bulltofta flygplats	120,000	3. Förvaltningen av Torslanda flygplats, <i>förslagsvis</i>	66,800
4. Inkomster av Torslanda flygplats	18,800	4. Hyres- och arrendeavgifter m. m. för förhyrda lokaler och områden, <i>förslagsvis</i>	7,500
5. Utdelning å aktier i aktiebolaget Aerotransport	114,100	5. Ersättning till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten, <i>förslagsvis</i>	335,000
Underskott att avföras å riksstatens driftbudget	1,152,500	6. Understöd av regelbunden luftfart	637,500
Summa kronor	1,420,400	Summa kronor	1,420,400

Anledningen till att underskottet å nämnda fond ansågs bära i riksstatsförslaget upptagas med endast ett beräknat belopp var, att förhandlingar pågingo mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och representanter för Göteborgs stad om statens övertagande av förvaltningen av Torslanda flygplats. Sedan dessa förhandlingar nu slutförts och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med skrivelse den 21 januari 1942 överlämnat ett mellan styrelsen och nämnda representanter under förutsättning av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i Göteborg godkännande träffat avtal om flygplatsförvaltningens övertagande av kronan, torde jag ånyo få anmäla ärendet. Ehuru avtalet icke torde behöva underställas riksdagens prövning, torde detsamma med uteslutande av därtill fogade handlingar, dock såsom bilaga till dagens statsrådsprotokoll få åtfölja den proposition, om vars avlåtande till riksdagen jag har för avsikt att här göra framställning.

Förhandlingarna hava letts av statssekreteraren i kommunikationsdepartementet F. Severin.

I den framställning, dagtecknad den 5 juli 1941, vari *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* hemställde om att förhandlingar måtte upptagas i nu berörda fråga anförde styrelsen:

Göteborgs stad har visserligen i enlighet med av Kungl. Maj:t uppställda villkor förbundit sig att för framtiden underhålla de å flygplatsen utförda arbetena. Några särskilda villkor angående sättet för flygplatsens skötsel och drift äro emellertid icke lämnade. För närvarande har Göteborgs stad upplåtit flygplatsen till ett enskilt bolag, som under stadens kontroll ombesörjer flygplatsens drift, varvid staden bidrager till täckande av underskottet. Åt-

skilliga olägenheter åvila detta system, och styrelsen kan för sin del icke finna det ändamålsenligt för framtiden. I likhet med vad som skett med de flesta övriga kommunala flygplatser i landet synes det styrelsen, att staten bör påtaga sig underhåll och drift även av denna flygplats. Då Göteborgs stad redan åtagit sig vissa förpliktelser, synas emellertid utsikter finnas att kunna erhålla bidrag från stadens sida för flygplatsens skötsel. Det är dessutom att hoppas, att sedan flygplatsen färdigställts och ånyo öppnats för trafik, vilket beräknas kunna ske tidigast hösten 1942, förhållandena skola medgiva ett återupptagande av de fredliga flygförbindelserna, varigenom inkomster för flygplatsens begagnande även skola kunna påräknas.

För väg- och vattenbyggnadsstyrelsens del har det visat sig ogörligt att centralt administrera samtliga till luftfartsledningarna hänförliga flygplatser och flygfyrar m. fl. anläggningar. Sedan ett år tillbaka har därför under Bulltofta flygplatsförvaltning administrerats de i sydligaste Sverige belägna anläggningarna och denna anordning har visat sig ändamålsenlig. Behov föreligger att bilda ett »Göteborgs-distrikt» för administration av de i Bohuslän och norra Halland belägna civila flygplatserna och anläggningarna, vilket lämpligen bör ske från centralpunkten Torslanda. Med detta som bakgrund måste särskilda kvalifikationer ställas på den personal och den organisation, som skall efter eventuellt övertagande finnas vid Torslanda flygplats. Styrelsen förmenar, att behovet av denna distriktsorganisation ytterligare aktualiserar frågan angående övertagande i statlig förvaltning av Torslanda flygplats.

Beträffande de punkter i avtalet, för vilka väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansett redogörelse erforderlig, har styrelsen anfört följande:

Enligt § 1 i avtalet övertager kronan från och med den 1 oktober 1942 förvaltningen av Torslanda flygplats såsom flygplats till allmänt bruk. För detta ändamål upplåter staden till kronan avgiftsfritt hela det nuvarande flygfältet vid Torslanda. Vidare har staden förbundit sig att förvärva och till kronan upplåta två områden, vilka äro ämnade att användas för belysnings- och radioanläggningar, erforderliga för luftfartens betjäning. Från upplåtelsen har undantagits ett mindre område om 800 kvm, vilket av staden försålts till en privatperson. Nämda område skall emellertid återköpas av staden och därefter införlivas med flygplatsområdet. För att hindra sådan nybebyggelse inom flygplatsens omgivning, som kan innebära fara eller hinder vid flygplatsens användande för luftfart, har staden förbundit sig att förvärva servitutsrätt, innehärande byggnadsförbud å vissa till flygplatsen gränsande områden.

Genom § 4 har kronan åtagit sig att ombesörja flygplatsens framtida underhåll och drift. Flygplatsens förvaltning omhänderhaves för närvarande av ett enskilt bolag, Göteborgs Flyghamnsaktiebolag, till vilket staden upplåtit nyttjanderätten till de områden, som ingå i flygplatsen. Under senare år har den av bolaget bedrivna rörelsen gått med förlust, vilken täckts av tillskott från Göteborgs stad. De av staden hittills beviljade anslagen för att täcka bolagets underskott hava uppgått till 4,000 kronor för år 1937, 15,810 kronor för år 1938, 45,748 kronor för år 1939 och 45,645 kronor för år 1940. De höga förlustsiffrorna för åren 1939 och 1940 bero dels på de av kriget föranledda inskränkningarna i lufttrafiken, dels ock därpå att flygplatsen på grund av ombyggnadsarbeten tidvis icke kunnat utnyttjas. Med hänsyn till att trafiken å flygplatsen under de närmast kommande åren icke torde bliva så omfattande, att utgifterna för driften kunna täckas av inkomsterna, har det ansetts motiverat, att staden lämnar kronan ersättning

för dess förlust å driften. Vid förhandlingarna har staden förklarat sig villig att till bestridande av driftkostnaderna lämna ett engångsbidrag av 75,000 kronor, vilket styrelsen ansett vara godtagbart.

Enligt § 5 skola kostnaderna för erforderliga anläggningar och arbeten å flygplatsen i princip bestridas av kronan. Staden skall emellertid bidra dels med ett belopp av 145,000 kronor till slutförandet av den tidigare beslutade utbyggnaden av flygplatsen, dels ock med ett belopp av 14,000 kronor till utförande av permanentbeläggning för en förbindelsebana från uppställningsplatsen till rullningsbanorna. Kostnaderna för dessa båda arbeten hava i maj 1941 beräknats till 1,060,000 kronor respektive 70,000 kronor.

I § 9 i avtalet har upptagits en särskild bestämmelse om flygplatsens vattenförsörjning. Enär företagna grundvattenundersökningar givit ogynnsamma resultat, måste sannolikt ytvatten utnyttjas. Då de utredningar, som sammanhånga härmed, ännu icke föreligga färdiga, skall frågan göras till föremål för särskilda förhandlingar. Kostnaderna för vattenförsörjningens ordnande skola bestridas enligt de grunder, som gälla för nu pågående utbyggnadsarbeten, och staten skall således bidra till dessa kostnader med 80 procent och staden med 20 procent, dock högst 10,000 kronor.

Enligt § 11 skall den å flygplatsen befintliga fasta och lösa egendomen ingå i upplåtelsen. De nuvarande byggnadernas livslängd har ansetts böra beräknas till 20 år, under vilken tid det skall åligger kronan att, i händelse av avtalets upphörande, återställa egendomen i likvärdigt skick. För tiden därefter finnes icke någon sådan skyldighet för kronan. Värdet av den lösa egendomen skall årligen nedskrivas med 10 procent, och efter tio år skall i händelse av avtalets upphörande någon ersättningskyldighet icke åvila kronan.

Bestämmelserna i § 15 komma att beröra dels mark belägen inom Göteborgs stad, dels ock mark inom Torslanda kommun. Beträffande den förstnämnda marken har staden genom en i paragrafen förutsatt särskild överenskommelse förbundit sig att iakttaga av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framförda önskemål angående byggnads höjd, placering m. m. I fråga om marken inom Torslanda kommun har staden genom förenämnda överenskommelse förbundit sig att medverka till att byggnadsplan upprättas för de områden, beträffande vilka länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län förordnat eller kan komma att förordna om upprättande av byggnadsplan.

Då det ansetts skäligt, att den vid flygplatsen för närvarande anställda personalen beredes möjlighet till fortsatt anställning vid Torslanda eller annan statlig flygplats, har styrelsen ansett sig kunna godtaga innehållet i § 16 i avtalet.

Vid beviljandet av statsbidrag till kostnaderna för flygplatsens utbyggnad har staden vid flera tillfällen avgivit förbindelser angående skyldighet för staden att underhålla flygplatsen samt att hålla densamma öppen för allmän lufttrafik. Genom statens övertagande av flygplatsens förvaltning synas dessa förbindelser böra upphävas, och bestämmelse härom har därför intagits i § 17 i avtalet. Det åligger emellertid staden att fullgöra bidragsskyldigheten till kostnaderna för den nu pågående utbyggnaden av flygplatsen.

Styrelsen övergår härefter till beräkningen av inkomst- och utgiftsstaten för flygplatsen. Därvid har styrelsen utgått från tidigare resultat av driften vid flygplatsen ävensom från erfarenheter av förvaltningen vid Bulltofta flygplats. Under budgetåret 1942/43 komme, erinrar styrelsen, staten att omfatta tiden från och med den 1 oktober 1942 till och med den 30 juni 1943.

Styrelsen behandlar till en början de i anledning av övertagandet uppkommande *utgifterna*.

Den för flygplatsen erforderliga *personalen* anser styrelsen böra i likhet med vad fallet vore vid Bulltofta flygplats tills vidare anställas såsom arvodestagare. Vid beräkningen av arvodesbeloppen hade styrelsen utgått från Göteborgs stad såsom stationeringsort. Det till flygplats upplåtna området gränsade nämligen direkt till Göteborgs stads område, och möjligheterna att på platsen erhålla bostad vore synnerligen begränsade. Beträffande semester och andra dylika förmåner torde för befattningshavarna, som i allmänhet i flera år skött motsvarande tjänster, böra tillämpas samma grunder som i fråga om extra ordinarie tjänstemän i närmast motsvarande löneställning.

Rörande personalbehovet och beräkningen av arvoden till personalen anför styrelsen:

Ledningen av förvaltningen bör handhas av en *flygplatschef*, som har att ansvara inför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för fullgörandet av de flygplatsförvaltningen åliggande uppgifterna. Han skall sålunda enligt nu gällande föreskrifter övervaka, att den ekonomiska förvaltningen ombesörjes på ett tillfredsställande sätt. Det ankommer vidare på flygplatschefen att inom flygplatsens område utöva tillsyn över ordning och säkerhet ävensom att utreda frågor om förseelser mot gällande trafikbestämmelser inom flygplatsens område, vare sig dessa blivit begångna i luften eller på marken. Flygplatschefen måste av den anledningen vara språkkunnig och besitta kunskap i luftfartsförfattningar och med luftfart sammanhängande förhållanden. I övrigt har flygplatschefen att förvalta till honom från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utanordnade medel, att under styrelsens överinseende och ledning övervaka den ekonomiska redovisningen och öva tillsyn över att stadgade avgifter i rätt tid debiteras och indrivs samt att tillse att flygplatsen med byggnader och övriga anläggningar hålles i driftsdugligt skick m. m. För att underlätta styrelsens verksamhet beträffande förvaltningen av luftfartslederna har styrelsen för avsikt att framdeles jämväl låta flygplatschefen vid Torslanda närmast under styrelsen omhändervä tillsynen och förvaltningen av de i Bohuslän och norra Halland belägna civila flygplatserna och övriga därstädes för luftfartsändamål uppförda anläggningar. Med hänsyn till de kvalifikationer, som sålunda måste ställas på flygplatschefen, ävensom arten och omfattningen av de honom åvilande arbetsuppgifterna, synes årsarvodet åt denne befattningshavare böra bestämmas till 12,000 kronor, motsvarande i runt tal lön enligt 26 löneklassen. En sådan löneställning skulle i stort sett motsvara de löneförmåner, som tagits i beräkning vid bestämmandet av arvodet åt flygplatschefen vid Bulltofta flygplats.

För handhavandet av den inre förvaltningen närmast under flygplatschefen synes det erforderligt, att en *hangarmästare* anställs. En motsvarande befattningshavare finnes redan nu anställd vid flygplatsen. Han skall hava att i detalj planera och leda arbetena inom flygplatsen, handhava förråd och utföra övliga förrådsbokföring. Med ledning av de avlöningsförmåner, som tillkomma hangarmästaren vid Bulltofta flygplats, får styrelsen föreslå, att hangarmästarens årsarvode fastställas till 6,400 kronor.

Vid flygplatsen finnes för närvarande anställd en *montör*, vilken handhar skötseln av de elektriska anläggningarna. Dessa komma att under år 1942 väsentligen utvidgas till att omfatta ej blott flygplatsbelysningen utan även reservkraftstation och elektriskt pumpmaskineri för reglering av avrin-

ningen från flygplatsen. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning bör ifrågavarande befattning minst jämföras med motsvarande montörtjänst vid Bulltofta flygplats. Styrelsen föreslår, att årsarvodet bestämmas till 5,000 kronor.

För det kamerala arbetet, omfattande bland annat kontroll av journaler över flygplans starter och landningar, avgiftsdebitering, utbetalande av avlöningar, upprättande av statistik m. m. erfordras en kontorist. Denne befattningshavare skall dessutom biträda med skrivgöromål samt förändret av diarium. Med hänsyn till beskaffenheten av de honom åliggande göromålen bör han jämföras med en kontorist i 7 lönegraden. Styrelsen föreslår därför, att årsarvodet bestämmas till 3,900 kronor.

För skötseln av flygplatsens värmeanläggningar erfordras en eldare. Denne beräknas jämväl vid behov kunna biträda med fältarbetena samt fungera såsom förare av flygplatsens automobiler. Såsom skäligt årsarvode åt denne befattningshavare får styrelsen föreslå 3,500 kronor, motsvarande i runt tal lön enligt 4 löneklassen.

Med hänsyn till flygplatsens avskilda läge samt de stora värden densamma representerar erfordras för erforderlig vakthållning en flygplatsvakt. Dennes årsarvode bör bestämmas likaledes till 3,500 kronor.

Då det knappast kan förutsättas, att kontoristen kan medhinna samtliga skrivgöromål och då det tidvis kommer att uppstå behov av en telefonist för skötseln av flygplatsens telefonväxel, bör för dessa ändamål beräknas ett belopp av 1,500 kronor.

Avlöningarna till personalen skulle alltså enligt styrelsens förslag komma att uppgå till (12,000 + 6,400 + 5,000 + 3,900 + 3,500 + 3,500 + 1,500) 35,800 kronor för år. Härtill komme, anför styrelsen, kostnader för vikariats- och övertidersättning, tjänstedräkt m. m., vilka kostnader beräknades till 2,200 kronor för år. Sammanlagt skulle alltså årskostnaderna för avlöning åt personalen uppgå till 38,000 kronor. Då under budgetåret 1942/43 endast behövde räknas med kostnaderna för tiden den 1 oktober 1942—den 30 juni 1943, skulle för nu ifrågavarande ändamål erfordras ett belopp av 28,500 kronor.

Bland övriga kostnader, som sammanhånga med förvaltningen av flygplatsen, märkes *reskostnads- och traktamentsersättning*. I samband med driften av flygplatsen torde, framhåller väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, tjänsteresor påkallas för såväl flygplatschefen som honom underlydande personal. Såsom tidigare framhållits vore det avsett, att flygplatschefen skulle övertaga den närmaste tillsynen av luftfartsanläggningarna i Bohuslän och norra Halland, vilket komme att medföra resor såväl för denne som för annan förvaltningen tillhörande personal. Årskostnaderna för reseersättningarna, inkluderande fasta kostnader för den tjänstebil, som erfordrades vid flygplatsen, beräknade styrelsen till 2,500 kronor eller för nu ifrågavarande tid 1,875 kronor.

Under *expenser* har styrelsen beräknat medel till bestridandet av kostnaderna för bränsle, lyse och vatten. Årskostnaderna härför äro beräknade till 18,500 kronor eller för nu ifrågavarande tid 13,875 kronor, vilket belopp styrelsen föreslår böra anvisas förslagsvis. För övriga expenser beräknas erforderligt ett belopp av 5,000 kronor, eller för nästa budgetår 3,750 kronor.

För expenser skulle således erfordras ett sammanlagt belopp av 17,625 kronor.

De normala årskostnaderna för *underhåll och komplettering av belysningsanläggningar, byggnader och flygfält* beräknar styrelsen uppgå till 25,000 kronor eller ungefär samma belopp som för Bulltofta flygplats. I staten för nästa budgetår skulle därför upptagas ett belopp av 18,750 kronor.

Enligt styrelsens sålunda framlagda förslag skulle kostnaderna för förvaltningen av Torslanda flygplats under angiven tid uppgå till (28,500 + 1,875 + 17,625 + 18,750) 66,750 kronor.

Vidkommande härefter *inkomsterna* från flygplatsen utgjordes desamma, framhåller styrelsen, i första hand av flygplats- och fältbelysningsavgifter. Då utbyggnaden av flygplatsen beräknades i huvudsak bliva färdigställd till tiden för övertagandet, räknade styrelsen med att flygverksamheten vid flygplatsen skulle kunna bedrivas utan särskilda inskränkningar, bortsett från dem, som föranleddes av gällande bensinrestriktioner. Med utgångspunkt härifrån samt med ledning av tidigare avgiftsuppbörd uppskattade styrelsen årsinkomsten av nu ifrågavarande avgifter till 18,500 kronor. Utöver dessa avgifter torde genom upplåtelse av lokaler och områden kunna påräknas inkomster, vilka beräknades till 6,000 kronor per år. Slutligen tillkomme övriga inkomster, såsom ersättning för försäljning av höskörd m. m., vilka kunde bestämmas till ett årligt belopp av 500 kronor. Samtliga inkomster från förvaltningen skulle således kunna beräknas till 25,000 kronor, varav för tiden den 1 oktober 1942—den 30 juni 1943 skulle upptagas ett belopp av 18,750 kronor.

Styrelsen erinrar härefter om att Göteborgs stad enligt § 4 i avtalet förbundit sig att bidra till kostnaderna för driften med ett engångsbelopp av 75,000 kronor. Då detta belopp enligt styrelsen borde tillgodoföras inkomsterna från flygplatsen, skulle inkomsterna upptagas med 93,750 kronor.

I detta sammanhang har styrelsen även upptagit frågan om en utvidgad organisation av *förvaltningen av Jönköpings flygplats*. Styrelsen erinrar om att Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1941 godkänt ett mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och drätselkammaren i Jönköping den 7 och 18 november 1941 träffat avtal angående statens övertagande av förvaltningen av Jönköpings flygplats. Denna flygplats vore, anför styrelsen, sedan flera år tillbaka under utbyggnad, och på grund av där inträffad olyckshändelse hade det visat sig erforderligt med skärpt tillsyn över fältytans beskaffenhet. Flygplatsen vore nämligen anlagd genom utfyllning av en tidigare mosse, och sättningar förekomme alltjämt. Genom en föreslagen utvidgning av den reguljära luftfarten komme jämväl flygplatsen att få ökad betydelse. Enligt styrelsens mening borde därför en ansvarig flygplatschef anställas vid flygplatsen. Då numera den där befintliga markradiostationen erhållit en permanent utbyggnad och flygplatsen för framtiden genom ökade dimensioner komme att erbjuda förbättrade trafikmöjligheter, erfordrades av dessa skäl jämväl tillgång till flygledare å flygplatsen. I detta fall skulle en och samma befattningshavare tills vidare

kunna upprätthålla båda befattningarna. Kostnaderna för anställande av en dylik befattningshavare hade styrelsen beräknat till 8,500 kronor. Denna utgift syntes böra utgå av den i luftfartsfonden under anslaget till underhåll och drift av luftfartsleder ingående delposten till personal för flygplatser och flygfyrar. Då denna delpost icke lämnade tillgång till bestridande av förevarande kostnader, syntes densamma för budgetåret 1942/1943 böra ökas med beloppet i fråga.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte godkänna det träffade avtalet angående förvaltningen av Torslanda flygplats, att utgifterna för och inkomsterna av förvaltningen av nämnda flygplats under budgetåret 1942/43 måtte i luftfartsfondens stat upptagas med 66,750 kronor respektive 93,750 kronor, samt att den i luftfartsfonden upptagna utgiftsposten till underhåll och drift av luftfartsleder måtte ökas med ett till avlöning av flygplatschef tillika flygledare vid Jönköpings flygplats avsett belopp av 8,500 kronor.

Statskontoret, som den 7 februari 1942 avgivit utlåtande i ärendet, har inledningsvis meddelat, att ämbetsverket underkastat det framlagda förslaget till avtal rörande förvaltningen av Torslanda flygplats endast den granskning, som ämbetsverket kunnat verkställa i avsaknad av det för en mera ingående bedömning erforderliga materialet, och därvid icke funnit anledning till uttalande.

Däremot har statskontoret icke kunnat lämna helt utan erinran de förslag, vilka ligga till grund för beräkningen av den för bestridande av kostnaderna för flygplatsens förvaltning upptagna utgiftsposten å 66,750 kronor. Statskontoret anför härom:

Även med beaktande av att såväl Bulltofta flygplats som Malmö stad tillhöra ortgruppen F, under det att Göteborgs stad, inom vilken befattningshavarna vid Torslanda flygplats skulle vara hänvisade att förskaffa sig bostäder, hänförts till ortgruppen G, har ämbetsverket icke kunnat undgå att finna de årsarvoden, som föreslagits för flygplatschefen, hangarmästaren och flygplatsvakten vid Torslanda flygplats, väl höga i förhållande till de arvoden, vilka enligt de av Kungl. Maj:t i innevarande års statsverksproposition i sådant avseende framlagda förslag (bil. rör. staten för luftfartsfonden, sid. 14) från och med nästa budgetår skulle utgå till motsvarande befattningshavare vid Bulltofta flygplats. Statskontoret får alltså för sin del förorda, att arvodena till ifrågavarande befattningshavare vid Torslanda flygplats bestämmas till för flygplatschefen 10,500 kronor, för hangarmästaren 5,900 kronor och för flygplatsvakten 3,400 kronor för år. I övrigt hava de i omhandlade utgiftspost ingående arvodes- och omkostnadsbeloppen liksom den av styrelsen verkställda beräkningen av inkomsterna av Torslanda flygplats icke föranlett någon erinran från statskontorets sida.

Vad angår styrelsens hemställan, att den i årets statsverksproposition föreslagna, i luftfartsfondens stat ingående delposten till underhåll och drift av luftfartsleder måtte för nästa budgetår ökas med 8,500 kronor till årsarvode åt en flygplatschef, tillika flygledare, vid Jönköpings flygplats, meddelar statskontoret, att ämbetsverket från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen under hand inhämtat, att befattningen såsom flygplatschef vid sagda flygplats för närva-

rande bestredes såsom bisyssla av byggnadschefen i Jönköping mot ett årligt arvode av 300 kronor. Att nu i enlighet med styrelsens förslag förändra denna relativt obetydliga bisyssla till en befattning såsom flygplatschef och flygledare med ett årsarvode av icke mindre än 8,500 kronor kunde statskontoret icke finna motiverat. I varje fall torde, uttalar ämbetsverket, vad som i sådant avseende anförts i föreliggande framställning näppeligen kunna anses utgöra tillräckliga skäl för vidtagandet av en så kostnadsdragande åtgärd. Ämbetsverket avstyrker fördenskull bifall till styrelsens härom gjorda hemställan. Med hänsyn till ökat arbete med tillsynen av flygplatsen m. m. bör möjligen, anser statskontoret, den nu utgående ersättningen härför böra något höjas. Statskontoret säger sig emellertid sakna möjlighet att härutinnan avgiva något positivt förslag.

I detta sammanhang torde jag jämväl få anmäla en av *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* i skrivelse den 3 januari 1942 gjord hemställan om anvisande av medel för att bestrida kostnaderna för, bland annat, flyttning av markradiostationen å Bulltofta flygplats.

Styrelsen erinrar till en början, att den nya stationsbyggnaden å Bulltofta flygplats för närvarande vore under uppförande och beräknades bliva färdigställd under innevarande år. I byggnaden komme, anför styrelsen, att inrymmas lokaler för radiotjänsten, vilken nu vore inrymd i en mindre byggnad. Radioanläggningen i denna byggnad måste därför flyttas till den nya stationsbyggnaden, så snart denna vore färdigställd. Med hänsyn till angelägenheten av att under alla förhållanden kunna upprätthålla radiotrafiken hade det ansetts lämpligt att i samband med flyttningen anordna en reservstation i stationsbyggnadens skyddsrum. Kostnaderna för flyttningen av radiostationen samt anordnandet av reservstationen hade av telegrafstyrelsen beräknats till 25,700 kronor, varvid styrelsen räknat med att vissa befintliga elektriska kablar skulle kunna flyttas. Om däremot nya kablar måste nedläggas, ökades kostnaderna med 3,300 kronor. I skrivelse den 17 december 1941 hade telegrafstyrelsen hemställt, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om beviljande av erforderliga medel för flyttningen av radiostationen samt anordnandet av reservstationen. Enligt telegrafstyrelsens skrivelse kunde dessa kostnader icke rymmas inom ramen för det för innevarande budgetår å luftfartsfonden upptagna anslaget till ersättning till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten. Å nämnda anslag hade emellertid uppdebiterats ett belopp av 30,000 kronor, utgörande besparing å det för budgetåret 1940/41 anvisade anslaget till samma ändamål. Med anledning härav finge styrelsen föreslå, att nämnda besparing måtte få användas för bestridande av nu ifrågavarande kostnader. Därest den av styrelsen nu föreslagna anordningen på grund av budgettekniska principer icke skulle kunna genomföras, hemställde styrelsen, att medel för nu ifrågavarande ändamål på annat sätt måtte ställas till förfogande.

Riksräkenskapsverket har i utlåtande den 16 januari 1942 anfört, att ämbetsverket med hänsyn till gällande budgettekniska principer icke kunde tillstyrka, att medgivande lämnades väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att för

bestridande av de i framställningen omförmälda utgifterna taga i anspråk den besparing, som uppkommit å den å luftfartsfondens stat för budgetåret 1940/41 upptagna posten för ersättning till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten. Ett sådant medgivande kunde i varje fall icke lämnas utan riksdagens hörande. Riksräkenskapsverket funne det emellertid lämpligt, att ifrågavarande utgifter redovisades å luftfartsfondens stat. Enligt vad riksräkenskapsverket under hand inhämtat från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen behövde de för utgifternas bestridande erforderliga medlen icke finnas tillgängliga före ingången av budgetåret 1942/43. Riksräkenskapsverket finge därför, under erinran om att definitivt förslag till stat för luftfartsfonden för budgetåret 1942/43 ännu icke framlagts för riksdagen, förorda, att å denna stat upptoges en särskild post för de utgifter, varom här vore fråga.

Vidare torde jag få anmäla, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med skrivelse den 9 februari 1942 överlämnat en av telegrafstyrelsen gjord framställning om ökad ersättning för innevarande budgetår för radiotjänsten åt luftfarten.

I luftfartsfondens stat för innevarande budgetår är utgiftsposten till nämnda ändamål upptagen med 335,000 kronor eller samma belopp, varmed posten funnits upptagen från och med budgetåret 1939/40.

Telegrafstyrelsen har i sin skrivelse anfört:

Av nu föreliggande ekonomiska översikt framgår, att den i staten för luftfartsfonden för budgetåret 1941/42 upptagna ersättningen till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten med kostnadernas nuvarande omfattning troligen kommer att överskridas med omkring 20,000 kronor. Utgiftsstegringen beror huvudsakligen på ökade kostnader för underhåll (särskilt rörkostnader) samt på ökade trafik kostnader framför allt genom personalökning på grund av extra öppethållning. För att kunna tillmötesgå flygvapnets önskemål, att kostnaderna även för den av militära behov påkallade radiotjänsten vid de civila markstationerna fortfarande bestridas av ersättningen till telegrafverket, är det därför nödvändigt, att denna ersättning för innevarande budgetår ökas med angivet belopp, 20,000 kronor.

Chefen för flygvapnet har dessutom i skrivelse den 22 november 1941 framhållit som önskvärt ur bokförings- m. fl. synpunkter, att hos Kungl. Maj:t begäres en så avpassad ökning av medlen för den civila luftfartens radiotjänst, att dessa kunna täcka kostnaderna för hela luftfartens behov av radiotjänst (flygsäkerhetstjänst). Härvid åsyftades den extra utsändningen från rundradiostationer för radiopejltjänst åt flygvapnet. För detta ändamål beräknas kostnaderna för innevarande budgetår till 1,200 kronor med den utsträckning av tjänsten, som nu förekommer. Då det emellertid är att förutse en ökad användning, om tjänsten tillhandahålles flygvapnet kostnadsfritt, bör vid sådant fall räknas med förslagsvis 5,000 kronor.

För bemanning och drift av Visby markstation finnas icke heller några medel disponibla, enligt vad som framgår av den nu föreliggande ekonomiska översikten. För att kunna öppna denna station är det därför likaledes nödvändigt, att ersättningen till telegrafverket ökas med erforderligt belopp. Kostnaderna härför beräknas till 3,500 kronor för den återstående delen av innevarande budgetår.

Den provisoriska stationen vid Norrköpings flygplats drager också vissa extra kostnader, som icke kunna täckas av ersättningen till telegrafverket och som beräknas enligt följande:

	Kronor.
Iordningställande av station i buss	1,000
Anordnande av provisorisk station inomhus	1,000
Kalibrering av Adcock-anläggning	500

Summa kronor 2,500.

Om ytterligare ökade krav ställas på radiotjänsten åt luftfarten, exempelvis i samband med eventuell utökning av flygförbindelserna, är det nödvändigt att ytterligare öka ersättningen till telegrafverket med motsvarande belopp.

Chefen för flygvapnet har i yttrande till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke haft något att erinra mot de av telegrafstyrelsen anförda synpunkterna och kostnadsberäkningarna, i vad dessa gälla flygvapnets behov av radiotjänst.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vitsordat behovet av de av telegrafstyrelsen anmälda ökade kraven på radiotjänst åt luftfarten samt anført:

För närvarande är visserligen till följd av kriget den reguljära lufttrafiken av mindre omfattning än normalt. Emellertid bedrivs å andra sidan trafiken på grund av omständigheterna även under den mörka delen av dygnet, vilket föranleder natttjänst i stor utsträckning för såväl flygledning som personalen vid radiotjänsten. För upprätthållande av trafiksäkerheten är det nämligen nödvändigt, att flygledningen kan upprätthålla kontakt med civila och militära flygplan inom flygsäkerhetsdistriktet.

Beträffande den av telegrafstyrelsen angivna kostnaden för extra utsändning från rundradiostationer för radiopejltjänst åt flygvapnet ifrågasätter styrelsen, huruvida icke denna kostnad bör bestridas i annan ordning än genom anlåtande av nu ifrågavarande anslagspost. För denna utsändning anlitas nämligen icke de för den civila luftfarten anordnade markradiostationerna och ej heller rekvideras utsändningen genom den statliga flygledningen.

Vidkommande härefter den av telegrafstyrelsen omförmälda bemanningen och driften av Visby flygplats har denna numera nödvändiggjorts, då reguljär lufttrafik öppnats på Visby till följd av de rådande isförhållandena i Östersjön. Radiostationen är även erforderlig för flygsäkerhetstjänsten vid vissa andra förekommande flygningar.

Anordningarna för den provisoriska radiostationen vid Norrköpings flygplats hava föranletts därav, att den byggnad, inom vilken radiostationen hittills varit inrymd, helt och hållet förstörts genom en den 22 december 1941 inträffad eldsvåda å flygplatsen.

Torslanda flygplats anlades år 1922 huvudsakligen såsom en sjöflygplats för Göteborgs stad. Genom successiva utbyggnader har sedermera även en landflygplats anordnats därstädes, användbar för reguljär lufttrafik. Till kostnaderna för utbyggnadsarbetena har staten bidragit med ett belopp av omkring 5.3 milj. kronor. Huvuddelen av detta belopp eller sammanlagt omkring 4 milj. kronor har anvisats till den nu pågående utbyggnaden, vilken påbörjades under år 1939 och beräknas bliva färdig hösten 1942.

Enligt den för flygplatsens utbyggnad uppgjorda planen skulle efter avslutandet av de nu pågående arbetena återstå arbeten att utföra, vilka beräknas draga en kostnad något överstigande en miljon kronor. Dessa arbeten beröra i huvudsak vattenområden, vilka numera indämts och igenfyllts med

*Departements-
chefen.*

mudder, och avse bland annat dränering, gräsbesåning och permanentbeläggning av vissa delar. Arbetena avses skola i huvudsak utföras först när mudderutfyllningen hårdnat. Med hänsyn till önskvärdheten att få rullningsbanorna färdigställda tidigare har emellertid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen genom beslut den 30 januari 1942 bemyndigats att genom jord- och stenutfyllning hårdgöra vissa delar av de invallade områdena. Sedan de återstående arbetena utförts, torde flygfältet, såvitt nu kan bedömas, vara ägnat att väl fylla de anspråk, som komma att ställas på detsamma.

Torslanda flygplats hade före krigsutbrottet regelbunden passagerartrafik och nattposttrafik med såväl Oslo som Köpenhamn, varjämte trafik försöksvis upprätthållits med Stockholm. Under nuvarande utrikespolitiska förhållanden är det givetvis vanskligt att bedöma förutsättningarna för ett återupptagande av reguljär lufttrafik. Det måste emellertid anses naturligt, att Göteborg såsom rikets andra stad och kommersiellt centrum för västkusten i framtiden, efter återgång till fredliga förhållanden, åter erhåller flygförbindelser såväl med landet i övrigt som med utlandet.

Med hänsyn till de stora värden, som ifrågasvarande trafikflygplats numera representerar, är det angeläget, att förvaltningen av flygplatsen ordnas på ändamålsenligaste sätt. Det nu framlagda avtalet innebär, att staden ställer flygplatsen jämte dess anläggningar till statens förfogande mot det att staten åtager sig att svara för flygplatsens drift och underhåll.

Flygplatsförvaltningarnas statliga karaktär är särskilt framträdande beträffande de uppgifter, som äro knutna till flygsäkerhetstjänsten. Dessa uppgifter handhavas för närvarande vid Torslanda liksom vid Bromma, Bulltofta och Norrköpings flygplatser av flygledningen med hjälp av radio- och väderlekstjänsten, vilka samtliga äro statliga organ. Därest jämväl den övriga delen av förvaltningsorganisationen vid Torslanda flygplats övertages av staten, erhålles en enhetlig organisation, och oklarhet i fördelningen av befogenheter och ansvar undviktes. Vidare kan antagas, att genom en statlig förvaltning största garantier erhållas för att flygplatsens skötsel och underhåll ske så, att flygplatsens användbarhet på bästa sätt främjas. Genom upprättandet av en statlig förvaltningsorganisation i Göteborg kunna därjämte förutsättningar skapas för en önskvärd decentralisering av den hittills direkt från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ledda förvaltningen av flygplatserna i Bohuslän och norra Halland på samma sätt som tidigare skett beträffande flygplatserna i Skåne och södra Småland. Dessa förvaltas nämligen av den statliga flygplatsförvaltningen vid Malmö-Bulltofta. Slutligen må här erinras, att under de senare åren väg- och vattenbyggnadsstyrelsen träffat avtal om övertagande av förvaltningen av landets övriga kommunala flygplatser med undantag av flygplatserna vid Stockholm och Eskilstuna.

På grund av i huvudsak här anförda synpunkter anser jag lämpligt, att förvaltningen av Torslanda flygplats omhänderhaves av staten. Ekonomiskt sett kan emellertid ett övertagande antagas medföra vissa uppoffringar från statens sida. Sålunda uppgingo för åren 1937—1940 de årliga förlus-

terna å förvaltningen till i runda tal respektive 4,000, 16,000, 46,000 och 46,000 kronor. De två senare årens höga förlustsiffror sammanhånga med de av kriget föranledda inskränkningarna i flygtrafiken och med de hinder för flygplatsens användning, som de pågående utbyggnadsarbetena medfört. Det kan emellertid förväntas, att driftresultatet framdeles, då normala förhållanden åter inträtt, blir gynnsammare än vad nu är fallet. Härtill kommer, att Göteborgs stad enligt avtalet förbundit sig att bidra med dels ett engångsbelopp av 75,000 kronor till driftkostnadernas bestridande, dels 145,000 kronor till flygplatsens slutliga iordningställande enligt den upp gjorda utbyggnadsplanen, dels 14,000 kronor till utförande av en permanentbeläggning för en förbindelsebana från uppställningsplatsen till rullningsbanorna och dels högst 10,000 kronor till kostnaderna för ordnandet av flygplatsens vattenförsörjningsfråga. Genom avtalet torde också markbehovet för flygplatsen kunna anses tillgodosett för den närmaste framtiden utan kostnader för staten. På grund av dessa förhållanden anser jag de med övertagandet förenade ekonomiska förpliktelserna icke böra utgöra hinder för avtalets godtagande. Då avtalets villkor i övrigt ej heller givit mig anledning till erinran, tillstyrker jag, att avtalet godkännes från statens sida. Tidpunkten för flygplatsens övertagande har i avtalet bestämts till den 1 oktober 1942 eller den tidpunkt, då de nu pågående arbetena å flygfältet beräknas vara avslutade.

Vad härefter angår den för flygplatsens förvaltning erforderliga personalen anser jag i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att densamma bör anställas såsom arvodestagare. Mot styrelsens förslag, att för flygplatsen avses en flygplatschef, en hangarmästare, en montör, en kontorist och en flygplatsvakt har jag icke något att erinra. Däremot anser jag mig icke böra biträda förslaget om anställning jämväl av en eldare och en telefonist. De arbetsuppgifter, som skulle ankomma på dessa befattningshavare, synas nämligen icke vara av större omfattning, än att dessa uppgifter böra kunna ombesörjas av den övriga personalen. Flygtrafiken å Torslanda flygplats torde nämligen, såvitt nu kan bedömas, bliva av relativt obetydlig omfattning under nästa budgetår.

I likhet med statskontoret anser jag de föreslagna arvoden väl höga i förhållande till motsvarande arvoden till personalen vid Bulltofta flygplats. Densamma synas icke böra bestämmas högre än statskontoret tillstyrkt. I enlighet härmed böra arvoden utgå med 10,500 kronor till flygplatschefen, 5,900 kronor till hangarmästaren, 5,000 kronor till montören, 3,900 kronor till kontoristen och 3,400 kronor till flygplatsvakten. Tillhoppa med kostnader för vikariats- och övertidsersättningar, tjänstedräkt m. m., vilka torde kunna beräknas till 1,800 kronor, skulle årskostnaden för personalen uppgå till 30,500 kronor.

De övriga av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknade årsutgifterna för flygplatsens förvaltning ha icke givit mig anledning till annan erinran än att kostnaderna för underhåll och komplettering av belysningsanläggningar, byggnader och flygfält torde med hänsyn till, bland annat, att icke obetyd-

liga delar av flygfältet äro permanentbelagda, kunna begränsas till 20,000 kronor.

I enlighet med vad jag sålunda anfört skulle kostnaderna för flygplatsförvaltningen för helt år räknat uppgå till för personalen 30,500 kronor, resekostnads- och traktamentsersättningar 2,500 kronor, expenser 23,500 kronor, därav för bränsle, lyse och vatten 18,500 kronor, samt underhåll och komplettering av belyningsanläggningar, byggnader och flygfält 20,000 kronor eller tillhoppa 76,500 kronor. Då flygplatsen skulle omhändertagas av staten först från och med den 1 oktober 1942, kan sistnämnda belopp för nästa budgetår minskas med en fjärdedel eller till avrundat 57,400 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag till inkomstberäkning, enligt vilken inkomsterna för tiden den 1 oktober 1942 till den 1 juli 1943 uppskattats till avrundat 18,800 kronor, har icke givit mig anledning till erinran. På inkomstsidan bör emellertid upptagas det engångsbelopp å 75,000 kronor, varmed Göteborgs stad enligt avtalet skulle bidra till kostnaderna för flygplatsens förvaltning. I enlighet härmed skulle posten inkomster av Torslanda flygplats uppgå till $(18,800 + 75,000)$ 93,800 kronor.

Då jag i likhet med statskontoret icke anser tillräckliga skäl föreligga, att en heltidsanställd flygplatschef, tillika flygledare, anställes vid Jönköpings flygplats, kan jag icke tillstyrka väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag, att härför ett arvodesbelopp av 8,500 kronor inräknas i den i luftfartsfondens stat upptagna delposten till underhåll och drift av luftfartsleder.

De av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärda medlen, 25,700 kronor, för bestridande av kostnaderna för dels flyttning av den nuvarande radiostationen å Bulltofta flygplats till den nya stationsbyggnaden därstädes och dels anordnande av en reservradiostation i denna byggnad böra ställas till styrelsens förfogande. Enligt vad jag inhämtat av telegrafstyrelsen belöpa av det erforderliga beloppet 9,500 kronor å reservstationen. Då här ifrågasvarande utgifter ha karaktären av engångsutgifter, bör på sätt riksräkenskapsverket föreslagit en särskild post för ändamålet upptagas i luftfartsfondens stat för nästa budgetår.

Behovet av ökade medel för innevarande budgetår till ersättning åt telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten sammanhänger i huvudsak med de ökade anspråk på radiotjänst, som uppkommit i anledning av nu rådande särskilda förhållanden. Då radiotjänsten är av största betydelse för trafiksäkerheten i luften, anser jag erforderliga medel böra stå till förfogande, för att denna tjänst må kunna upprätthållas i den utsträckning, som förhållandena kräva. Enligt telegrafstyrelsens beräkningar skulle för radiotjänstens ombesörjande i nu förutsatt omfattning för innevarande budgetår ett belopp av 31,000 kronor erfordras utöver det för ändamålet tidigare anvisade beloppet å 335,000 kronor. I förstnämnda belopp ingå, bland annat, dels 2,500 kronor, utgörande kostnader för en provisorisk radiostation å Norrköpings flygfält, vilken måst anordnas såsom ersättning för den radiostation, som nedbrann i slutet av nästlidna år, och dels 5,000 kronor, motsvarande av telegrafstyrelsen beräknade kostnader för extra utsändningar från rundradio-

stationer för radiopejltjänst åt flygvapnet. Då de för den civila luftfarten anordnade markradiostationerna icke anlitas för dessa utsändningar och endast utgifter, som sammanhånga med den civila luftfarten, principiellt böra belasta luftfartsfondens utgiftssida anser jag mig icke böra förorda, att kostnaderna för ifrågakvarande utsändningar från rundradiostationerna bestridas från luftfartsfonden. För dessa kostnader synas i stället böra anlitas anslag av militär natur.

Den av Kungl. Maj:t och riksdagen för innevarande budgetår fastställda staten för luftfartsfonden torde av praktiska skäl icke nu böra ändras. De ökade utgifterna för radiotjänsten åt luftfarten synas därför lämpligen böra bestridas på så sätt, att Kungl. Maj:t, därest bemyndigande därtill erhålles av riksdagen, medgiver, att posten till ersättning till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten, som nu är upptagen i luftfartsfondens stat såsom en obe-tecknad utgiftspost, må överskridas med erforderligt belopp.

Då det är anledning antaga, att ej heller det belopp å 335,000 kronor till radiotjänst åt luftfarten, som upptagits i det beräknade statförslaget för luftfartsfonden för nästa budgetår, kommer att vara tillräckligt, torde beloppet böra ökas med 25,000 kronor till 360,000 kronor.

Beträffande nu icke berörda delar av det i statsverkspropositionen framlagda, här förut återgivna förslaget till stat för luftfartsfonden ifrågasätter jag icke någon ändring. Förslaget skulle alltså erhålla följande utseende:

F ö r s l a g			
till stat för luftfartsfonden för budgetåret 1942/43.			
<i>Inkomster</i>	Kronor.	<i>Utgifter</i>	Kronor.
1. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och områden	10,000	1. Underhåll och drift av luftfartsleder, <i>förslagsvis</i>	260,000
2. Diverse inkomster	5,000	2. Förvaltningen av Bulltofta flygplats, <i>förslagsvis</i>	113,600
3. Inkomster av Bulltofta flygplats	120,000	3. Förvaltningen av Torslanda flygplats, <i>förslagsvis</i>	57,400
4. Inkomster av Torslanda flygplats	93,800	4. Hyres- och arrendeavgifter m. m. för förhyrda lokaler och områden, <i>förslagsvis</i>	7,500
5. Utdelning å aktier i aktiebolaget Aerotransport	114,100	5. Ersättning till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten, <i>förslagsvis</i>	360,000
Underskott att avföras å riksstatens driftbudget	1,118,800	6. Anordnande av reservradiostation å Bulltofta flygplats m. m.	25,700
		7. Understöd av regelbunden luftfart	637,500
		Summa kronor	1,461,700
	Summa kronor		1,461,700

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna av mig framlagt förslag till stat för luftfartsfonden för budgetåret 1942/43;

dels för *Luftfartsfonden* å driftbudgeten för budgetåret 1942/43 upptaga ett underskott av kronor 1,118,800;

dels ock medgiva, att den i luftfartsfondens stat för budgetåret 1941/42 upptagna utgiftsposten till ersättning till telegrafverket för radiotjänst åt luftfarten må efter beslut av Kungl. Maj:t överskridas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.

Bilaga.

A v t a l.

Mellan Kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, samt av Stadsfullmäktige i Göteborg utsedda delegerade, å Göteborgs stads vägnar, har följande avtal träffats.

§ 1.

Kronan övertager från och med den 1 oktober 1942 förvaltningen av Göteborg—Torslanda såsom flygplats till allmänt bruk.

För detta ändamål upplåter staden utan ersättning och på nedan angivna villkor i övrigt till kronan *dels* det område, som å bifogade karta (Bilaga A) utmärkts med blå kantbeteckning, *dels ock* under förutsättning av att framställning från staden om expropriationsrätt bifalles ungefärligen de områden, som å samma karta utmärkts med grön kantbeteckning. Härvid undantages ett inom den blå kantbeteckningen beläget område om c:a 800 kvadratmeter, vilket av staden genom avtal av den 13 december 1935 och 21 januari 1936 försålts till fru Ester Carlsson. Beträffande sistnämnda område förbinder sig staden att, såvitt ej annat överenskommes med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, före den 1 januari 1944 med nyttjanderätt överlämna detsamma till kronan jämte de byggnader och andra anläggningar, som vid stadens förvärv av området kunna finnas å detsamma, på de villkor, som gälla för övrig inom blå kantbeteckning belägen mark.

Staden åtager sig att beträffande ovan med grön kantbeteckning utmärkt mark, vilken icke är i stadens ägo, skyndsamt vidtaga erforderliga åtgärder — genom expropriation eller på annat sätt — för att till staden söka förvärva samma mark.

Inom ett av de å förenämnda karta med röd kantbeteckning angivna områdena har staden till förmån för stadens i flygplatsen ingående mark förvärvat servitut till förhindrande av bebyggelse m. m. Staden förbinder sig att vidmakthålla detta servitut. Härjämte förbinder sig staden, under förutsättning av att expropriationsrätt erhålles, att beträffande övriga delar av de med röd kantbeteckning angivna områdena förvärva och därefter vidmakthålla servitut av innehåll att å dessa delar icke få, med undantag av nu befintliga träd och byggnader eller i stället för dessa byggnader till samma eller lägre höjd uppförda nya byggnader, förekomma byggnader, träd eller andra fasta anordningar.

Därest fråga framdeles skulle uppkomma om förvärv av servitutsbelagt område, skall staden, om staden så önskar, äga företrädesrätt att förvärva dylik mark, vilken därefter, om kronan så påfordrar, skall ställas till kronans disposition på de villkor, som gälla för den här ovan angivna, inom blå kantbeteckning belägna marken.

§ 2.

Den i § 1 angivna markupplåtelsen skall gälla tills vidare, så länge och i den mån den upplåtna marken erfordras och utnyttjas för i samma paragraf angivet ändamål.

§ 3.

De delar av den utav staden upplåtna marken, som ej omedelbart erfordras för flygplatsen eller dess drift, må tills vidare på sätt, som kan komma att regleras genom särskild överenskommelse mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och drätselkammaren, disponeras av staden, som åtager sig att ombesörja underhållet av sådana områden.

§ 4.

Kronan åtager sig ombesörja underhållet av de delar av flygplatsen, vilka disponeras av kronan, ävensom driften av flygplatsen. Till bestridande av kostnaderna för driften bidrager staden med ett engångsbelopp av 75,000 kronor.

§ 5.

Å den enligt § 1 upplåtna marken äger kronan efter inhämtande av stadens yttrande och med beaktande i all den utsträckning så befinnes möjligt och skäligt av från stadens sida framförda önskemål, uppföra de byggnader samt verkställa de anläggningar och planeringsarbeten, vilka kronan finner erforderliga för den civila luftfartens behöriga bedrivande och tryggnade. Dylika byggnader och anläggningar skola, därest ej annat särskilt överenskommes, förbliva kronans egendom.

Kostnaderna för dylika anläggningar och arbeten skola i princip bestridas av kronan, dock att det skall åligga staden att bidraga till kostnaderna dels för ytterligare arbeten, avseende slutförandet av den av gatuchefen i Göteborg, Arthur Hultman, den 1 september 1939 upprättade generalplanen, med, utöver i tidigare kontrakt angivna belopp, 145,000 kronor, dels ock för de i Göteborgs flyghamnsaktiebolags skrivelse den 23 maj 1941 upptagna arbetena med 20 % av de verkliga kostnaderna dock högst 14,000 kronor.

Kronan äger, då upplåtna området icke längre erfordras för i § 1 angivet ändamål, av staden inköpa den för de byggnader och anläggningar, vilka uppförts och anlagts enligt i denna paragraf angiven ordning, oundgängligen erforderliga marken enligt det värde, den äger vid tiden för inlösen. Denna rätt inträder dock endast, därest staden ej träffar överenskommelse med kronan om inköp av byggnaderna och anläggningarna. För den händelse kronan vill avhända sig den mark, som enligt förestående bestämmelser förvärvats från staden, skall staden vara berättigad återköpa marken till det av kronan erlagda priset jämte ersättning för å marken befintliga byggnader och anläggningar, beräknad efter deras värde vid tidpunkten för återköpet.

Därest fråga uppkommer om mera betydande till- eller ombyggnad av vid detta avtals ikraftträdande befintlig, staden tillhörig byggnad, skall härom träffas särskild överenskommelse mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och drätselkammaren.

§ 6.

Kronan äger uppbära alla inkomster av den upplåtna marken i den mån den disponeras av kronan samt äger rätt att under upplåtelse tiden genom betesupplåtelser eller på annat sätt tillgodogöra sig där växande gräs m. m.

§ 7.

Utöver nu befintliga kronan tillhöriga anläggningar för radio och belysning äger kronan, såvitt på staden såsom markägare ankommer, rätt att inom det upplåtta området dels uppsätta och tills vidare bibehålla de radio- och belysningsanläggningar eller andra anläggningar, som äro erforderliga

för luftfarten, dels ock framdraga och tills vidare bibehålla för sådana anläggningar erforderliga ledningar.

I fråga om motsvarande anläggningar utanför det upplåtne området skall, såvitt avser stadens mark, särskild överenskommelse träffas mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och staden, därvid staden skall söka att i görligaste mån tillgodose skäliga önskemål från styrelsens sida.

§ 8.

De skatter och onera, som avse till kronan upplåten och av kronan disponerad mark och som förfalla under upplåtelseiden, skola gäldas av kronan.

§ 9.

Lösandet av frågan om flygplatsens vattenförsörjning skall ske genom särskilda förhandlingar mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och drätselkammaren. Parterna äro överens om att kostnaderna för vattenförsörjningens ordnande böra bestridas enligt de grunder, som gälla för nu pågående utbyggnadsarbeten å flygplatsen, varvid stadens bidrag skall maximeras till 10,000 kronor.

§ 10.

Staden åtager sig att efter rekvisition biträda med eldsläckning och räddning av förolyckade vid flygplatsen.

§ 11.

I upplåtelsen ingår den fasta och lösa egendom, som finnes upptagen i bifogade förteckning (Bilaga B). Därest detta avtal upphör att gälla inom 20 år efter ikraftträdandet, skall den fasta egendomen överlämnas till staden i sådant skick, att den kan anses likvärdig med den fasta egendomen vid överlämnandet.

För fastställande av den fasta egendomens beskaffenhet vid överlämnandet till kronan skall snarast möjligt efter detta avtals ikraftträdande hållas syn av tre gode män, av vilka väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utser en och Göteborgs stads drätselkammare en samt de två sålunda valda den tredje.

Kostnaderna för synen skola till lika delar bestridas av kronan och staden.

Den överlämnade lösa egendomen, vilken jämväl skall underhållas av kronan, skall anses hava det värde, som angivits i nyssnämnda förteckning. Detta värde skall under upplåtelseiden årligen nedskrivas med 10 % av det i förteckningen upptagna sammanlagda värdet.

Därest kronan under upplåtelseiden skulle finna, att någon staden tillhörig byggnad helt eller delvis bör rivas, skall särskild överenskommelse härom träffas mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och drätselkammaren.

§ 12.

Kronan förbinder sig att å flygplatsen utan ersättning tillhandahålla lokaler för sådana ändamål, vilka det eljest skulle ankomma på staden att tillgodose.

§ 13.

I händelse staden tillhörig fast byggnad eller lös egendom under upplåtelseidens första 20 år respektive 10 år, skulle skadas genom eld eller vatten, skall kronan ersätta den skadade egendomen med annan likvärdig egendom.

§ 14.

Av kronan under upplåtelse tiden upptagna avgifter för begagnande av flygplatsen och där befintliga anläggningar skola icke överstiga dem, som gälla för andra flygplatser av motsvarande slag inom landet.

§ 15.

Staden förbinder sig att, i den mån så kan ske utan att ersättning till fastighetsägare behöver utgivas, efter hand genom stadsplane-, stomplane- eller utomplansbestämmelser medverka till förhindrande i möjligaste mån av sådan bebyggelse kring flygplatsen, som, i vad avser höjd å byggnad eller eljest å fast anordning, kan innebära fara eller hinder vid flygplatsens användande för luftfart. Mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och Göteborgs stads drätselkammare skall särskild överenskommelse träffas angående de åtgärder, som föranledas av bestämmelserna i denna paragraf.

§ 16.

Den av Göteborgs flyghamnsaktiebolag vid flygplatsen anställda personalen skall genom kronans försorg beredas lämplig och i ekonomiskt hänseende tillnärmelsevis likvärdig sysselsättning om möjligt å Torslanda flygplats eller, därest så ej kan ske, inom annan statlig flygplatsförvaltning.

§ 17.

Efter detta avtals ikraftträdande skall staden vara befriad från de förpliktelser, som staden tidigare iklätt sig gentemot Kungl. Maj:t och kronan med avseende å flygplatsen och där befintliga anläggningar, dock att de mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och staden den 27 och 30 juni 1939, den 13 och 15 februari 1940, den 28 januari och 1 februari 1941, den 4 och 8 juli 1941 samt den 7 och 14 oktober 1941 ingångna kontrakten angående utbyggnaden av flygplatsen skola gälla, i vad desamma avse stadens bidragsskyldighet.

Detta avtal träder i kraft den 1 oktober 1942, under förutsättning att desamma dessförinnan godkänts för kronans del av Kungl. Maj:t och för stadens del av stadsfullmäktige i Göteborg.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade och utväxlade.

Stockholm den 20 januari 1942.
Kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen

Nils Bolinder.

C. Ljungberg.

Göteborg den 10 januari 1942.

Ernst Jungen.

Osvald Arnulf-Olson.

C. O. Forselius.